

KESKKONNAAMET

FOKA register ja käitlemisluba: muudatused ning praktilised sammud

Triin Ehrlich

Keskkonnaamet

20.10.2026

FOKA register

FOKA - Fluoritud kasvuhoonegaase (nn. F-gaasid) ja osoonikihti kahandavaid aineid (nn OKA-d) sisaldavate toodete, seadmete, süsteemide ja mahutite ning käitlemistoimingute register

Andmete kogumise **laiem eesmärk** on tagada fluoritud kasvuhoonegaaside ja osoonikihti kahandavate ainete **atmosfääri heidetavate koguste vähenemine**.

Seade on omaniku vastutus ja omanik (käitleja, käitaja) vastutab, et tema seadmel oleksid tehtud hooldustööd õigeaegselt ning kantud need ka FOKA registrisse.

Hooldustoiminguid tuleb FOKA registrisse kanda **5 tööpäeva jooksul**

FOKA rollid

Omanikfirma rollid:

Omaniku seadusjärgne esindaja – esindusõigus Äriregistri andmetel

Omaniku volitatud esindaja – volituse alusel (volitada saab seadusjärgne esindaja)

Hooldusfirma rollid:

Käitleja seadusjärgne esindaja – esindusõigus Äriregistri andmetel

Käitleja volitatud esindaja – volituse alusel (volitada saab seadusjärgne esindaja)

Käitlemistoimingute teostaja – vastava pädevusega hooldaja (isik)

Käitleja volitatud sisestaja – isik, kes sisestab hooldustoiminguid käitlemistoimingu teostaja nimel

Käitleja volitatud järelevaataja – vaatleja ligipääs (ei saa lisada toiminguid)

Seadmete registreerimine

FOKA registris tuleb registreerida 2 nädala jooksul nende paigaldamisest alates:

kõik 5 ja enam CO₂ ekvivalenttonni F-gaase sisaldavad paiksed jahutus-, kliima- ja tuletõrjeseadmed, soojuspumbad

erandina ei kanta registrisse *hermeetiliselt suletud* seadmeid, mis sisaldavad *vähem kui 10 CO₂ ekvivalenttonni* F-gaasi, tingimusel et sellistel seadmetel on peal tehase märgistus „hermeetiliselt suletud“.

Uus ainetüüp FOKAs: HFO – küllastumata fluoro(kloro)süsivesinikud

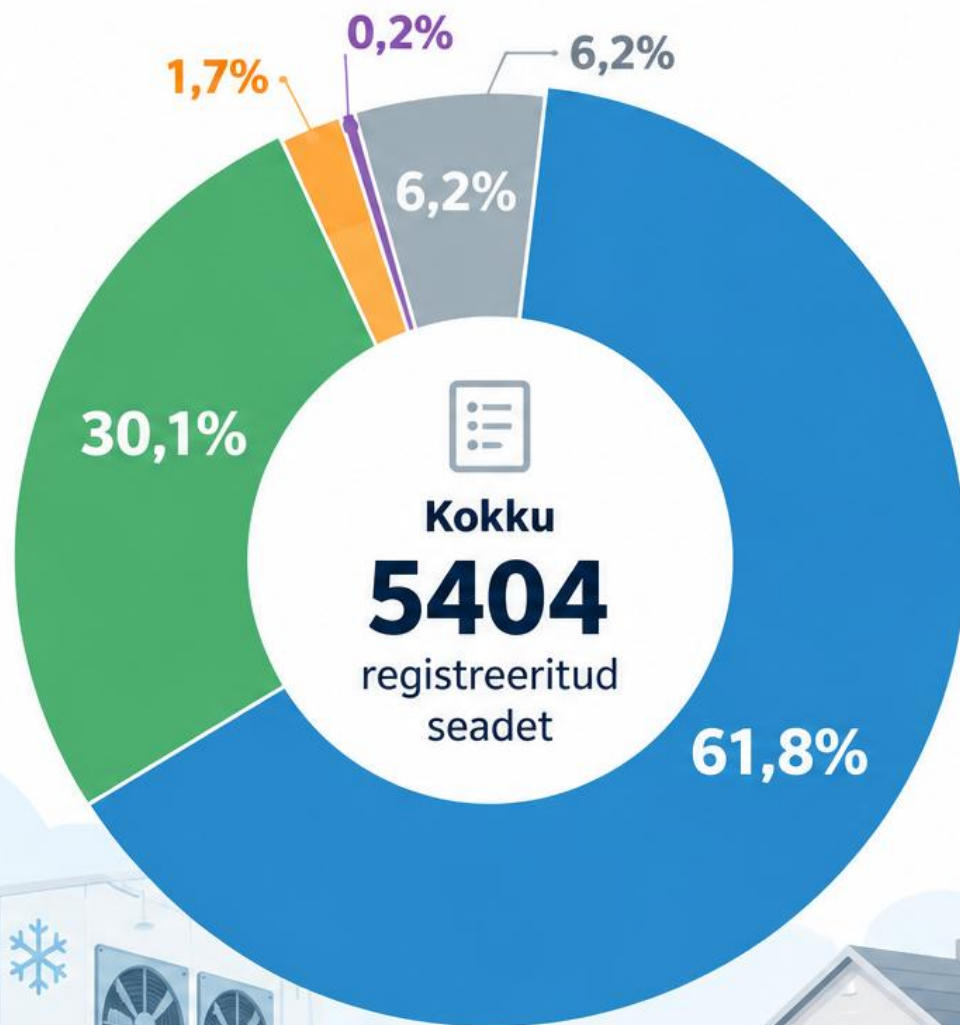
Aine tüübi tähis H

FOKA registrisse lisatakse HFO seadmed:

Kui seade ei ole hermeetiliselt suletud ja HFO sisaldus seadmes on vähemalt 1 kg;

Kui seade on hermeetiliselt suletud ja HFO sisaldus seadmes on vähemalt 2kg.

FOKA hetkeolukord

	Külmutusseadmed 3340	61,8%
	Kliimaseadmed 1628	30,1%
	Soojuspumbad 335	6,2%
	Tuletõrjeseadmed 92	1,7%
	Elektrijaotlad 9	0,2%

FOKA hetkeolukord

- Keskkonnaameti koduleht uuendatud – FOKA

eraldi rubriigina

- FOKA registri lühijuhendid – ülevaade rollidest ja

volitustest, juhised peamiste toimingute tegemiseks

seadmetega

- Fluoritud kasvuhoonegaaside (F-gaaside)

käitlemise nõuete muudatused (AÕKS 2026) töötajate

kutsetunnistuste ja ettevõtete käitlemislubade suhtes –

lisatud tabelid „Mis muutub töötajatele?“ ja „Mis

muutub ettevõtetele?“

Lekkek kontroll FOKA registris

Järgi alltoodud samme, et teostada lekkek kontroll ja registreerida selle tulemused.

Millise rolliga pead sisenema?

Lekkek kontrolli teostaja või hooldaja peab sisenema FOKA registrisse mõne järgmise rolliga:

Käitleja volitatud esindaja
(kui esitad andmeid käitleja nimel)

Hooldusfirma
(kui esitad andmeid hooldusfirma nimel)

1 Leia seade

Ava „Seadmed“ ja vali kontrollitav seade.

FOKA

Avalaht

Seadmed

Hooldustoimingud

Anundad

Seadmed

Seade 1
60001018800

+ Lisa uus

↓

2 Teosta lekkek kontroll

Kontrolli seadet vastavalt nõuetele ja kasuta vajadusel lekketuvastussüsteemi (kui see on paigaldatud).

Lekkek kontrolli saab teostada:

Visuaalse kontrollina

Automaatse süsteemiga

Mõõtmise teel

Muu nõuetele vastaval viisil

↓

3 Kõrvalda lekkes

Avastatud lekkes tuleb viivitamata parandada ja registreerida vastav toiming FOKA registris.

Lekkes kõrvaldatud ja seade korras

↓

4 Registreeri toiming

Sisesta lekkek kontroll FOKA registrisse 5 tööpäeva jooksul.

Uus hooldustoiming

Toimingu liik	Lekkek kontroll
Kuupäev	16.05.2024
Tulemus	Lekkes puuduvad

Salvesta

Hea teada

Kõik F-gaasidega seotud hooldustoimingud tuleb dokumenteerida FOKA registris. Lekkek kontrolli saab sisestada ainult käitlemistoiingu teostaja või hooldaja rollis kasutaja.

FOKA ROLLID JA ÕIGUSED

NIKIFIRMA

> seadme kogu elutsükli eest.

ISJÄRGNE ESINDAJA
(tomaatselt)

Seadme elutsükliga seotud toimingud:

- vastuvõtmine / keeldumine
- tagsivõtmine
- oleandmine

Muudatused seadmetega:

- asukoha muutmine
- registreerimisandmete muutmine
- hooldaja (alati) muutmine

Lisaks:

- mahakandmise ettevalmistus
- seadme mahakandmine

HOOLDUSETTEVÕTE

Hooldusettevõtte tegutseb omaniku volituse alusel.

1. KÄITLEJA SEADUSJÄRGNE ESINDAJA
(= juhatuse liige)

Saab:

- anda volitus ettevõtte sees
- hallata õigusi

Lisaks:

- seadmete lisamine/registreerimine (kui volitus olemas)
- hooldusettevõtte tegemine ja kinnitamine

2. KÄITLEMISTOIMINGUTE TEOSTAJA
(= reaalne hooldaja)

Saab:

- teha hooldustööd seadmetel
- sisestada hooldustööd FOKA-sse
- teha lekkek kontroll
- alati emaldamine / lisamine
- seadme kloonimine
- seadme lisamine (kui volitus lubab)

⚠ Ei saa seadet mahakanda ega registreerimisandmeid muuta (ilma omaniku volitusest).

3. KÄITLEJA VOLITATUD ESINDAJA
(= ettevõtte poolt volitatud isik)

Saab:

- teha ettevõttega seotud toimingud
- seadme asukoha muutmine
- seadme kloonimine
- hooldustöö tegemine
- seadmete lisamine/registreerimine (kui õigus olemas)
- hooldustöödega seotud tegevused

4. KÄITLEJA VOLITATUD SISESTAJA

Saab:

- sisestada hooldustööd süsteemi
- kanda sisse ka teiste tehtud töid

HOOLDUSETTEVÕTTELE VOLITUSE ANDMINE

Omanik saab määrata hooldaja ja valida õiguse taseme:

- Täieliku registreerimisõigusega hooldaja
- Osalise registreerimisõigusega hooldaja
- Ainult hooldustöödega hooldusettevõtte

Saab teha hooldust, ei saa seadmeid registreerida.

KUIDAS VOLITUS TÖÖTAB?

OMANIKFIRMA annab volituse hooldusettevõttele

HOOLDUSETTEVÕTE täidab toiminguid volituse alusel

VASTUTUS jääb alati omanikule

Hooldusettevõtte töötajate rollid määrab hooldusettevõtte ise, mitte omanik.

TÄHELEPANU!

- Omanik vastutab seadme kogu elutsükli eest.
- Hooldusettevõtte tegutseb ainult omaniku antud volituse alusel.
- Rolli õigused kehtivad vaid nende seadmete suhtes, millele on antud volitus.
- Mahakandmist saab teha ainult omaniku rolliga kasutaja.

F-gaaside käitlemisluba

Loa taotlemine/muutmine toimub [Majandustegevuse registris](#) (MTR)

- Uue loa taotlemise riigilõiv on 270 eurot ja loa muutmisel 48 eurot.
- Loa väljastab Keskkonnaamet
- Euroopa Liidus välja antud pädevuste tunnustamiseks pöörduda Keskkonnaameti poole

F-gaaside käitlemisluba

Mis on muutunud?

Loakohustus laieneb uutele seadmerühmadele ja alternatiivsetele külmaainetele (CO_2 , NH_3 , HC).
Taotlemisel tuleb täpsustada tegevusulatus!

Käitlemisluba on kohustuslik, kui käideldakse:

- 1) paiksed külmutusseadmed;
- 2) paiksed kliimaseadmed ja soojuspumbad;
- 3) paiksed orgaanilise Rankine'i ringprotsessi põhimõttel töötavad seadmed;
- 4) külmikveokite ja -haagiste külmutusseadmed;
- 5) külmikkergsõidukite, konteinerite, sealhulgas külmutuskonteinerite ja rongivagunite külmutusseadmed;
- 6) paiksed tuletõrjeseadmed.

MTR-i uuendused

1. Uued ja täiendatud loa taotluse vormid. Loa taotleja peab MTRis määratlema, milliste ainete ja seadmetega ta soovib töötada ning millisteks tegevusteks luba taotleb

Vali külmaaine ja käitlemistoiming (üks või mitu)

Fluoritud kasvuhoonegaaside (F-gaaside) käitlemistoimingud

- ☐ Paigaldamine
- ☐ Remont, hooldamine ja teenindamine
- ☐ Lekkekontroll, mis sisaldab jahutuskontuuri avamist
- ☐ Lekkekontroll, mis ei sisalda jahutuskontuuri avamist
- ☐ Aine kogumine
- ☐ Kasutuselt kõrvaldamine

Süsivesinike (HC-de) käitlemistoimingud

- ☐ Paigaldamine
- ☐ Remont, hooldamine ja teenindamine
- ☐ Lekkekontroll, mis sisaldab jahutuskontuuri avamist
- ☐ Lekkekontroll, mis ei sisalda jahutuskontuuri avamist
- ☐ Aine kogumine
- ☐ Kasutuselt kõrvaldamine

Aine kogus

Süsiahapegaasi (CO₂) käitlemistoimingud

- ☒ Paigaldamine
- ☒ Remont, hooldamine ja teenindamine
- ☒ Kasutuselt kõrvaldamine

Ammoniaagi (NH₃) käitlemistoimingud

- ☐ Paigaldamine
- ☐ Remont, hooldamine ja teenindamine
- ☐ Lekkekontroll, mis sisaldab jahutuskontuuri avamist
- ☐ Lekkekontroll, mis ei sisalda jahutuskontuuri avamist
- ☐ Aine kogumine
- ☐ Kasutuselt kõrvaldamine

MTR-i uuendused

2. Alternatiivsete külmaainete käitlemiseks tuleb esitada täiendavad andmed.

Töövahendite loetelu ja kogused peavad vastama taotletavatele tegevustele ning nõuetele (järgi infomulle!)

▼	1. Isikulise majandustegevuse nõue
▼	2. Loa taotleja käsutuses olevad f-gaaside töövahendid
▼	3. Loa taotleja f-gaaside töömeetodite kirjeldused
▼	6. Loa taotleja käsutuses olevad süsivesinike (HC) töövahendid- ja meetodid

3. Taotleva loa ulatuse vastamine töötaja pädevusele – enne taotluse esitamist läbi mõelda, milliseid toiminguid tehakse ning mis aineid käideldakse.

- kas kehtib koguseline piirang?
- kas ettevõttel on vajalikud töövahendid alternatiivide käitlemiseks?
- kas soovitaks HC-id käidelda, kui on olemas vastav pädevus?

Käitlemisloa uuendamine

- Varasemate kutsetunnistuste omanikud peavad läbima nõutava täiendkoolituse ja taastõendamise hiljemalt 12. märtsiks 2029
- Olemasolevad käitlemisload jäävad kehtima. Kõik ettevõtjad ei pea automaatselt uut luba taotlema. Kui aga soovitakse tegevusulatust laiendada, tuleb esitada loa muutmise taotlus.

! Uue kutsetunnistuse väljastamine ei tähenda, et olemasoleva käitlemisloa andmed MTR-is automaatselt muutuvad. Loa andmete ajakohastamiseks tuleb esitada käitlemisloa muutmise taotlus!

Lisainfo:

Lisainfo FOKA registri kohta ja juhendid:

<https://keskkonnaamet.ee/#fokareg>

Kontaktid:

Triin Ehrlich,

triin.ehrlich@keskkonnaamet.ee

Evelyn Samarajev,

Evelyn.Samarajev@keskkonnaamet.ee

Keskkonnameti klienditugi: 662 5999,

klienditugi@keskkonnaamet.ee

